

Преглед на международната среда към м. ноември 2024 г.

През м. октомври 2024 г. курсът на акциите на европейските пазари се понижи поради продължаващата фискална и политическа несигурност. Нарасна напрежението в Близкия Изток след като Израел започна сухопътна инвазия в Южен Ливан. В отговор, Ислямска република Иран изстреля 200 ракети срещу Израел. В края на м. октомври израелската армия нанесе удари по ирански военни цели. Годишният темп на инфлация в Турция забави ръста си до 48.6% през м. октомври 2024 г. спрямо 49.4% през м. септември.

Еврозона

Ръстът на brutния вътрешен продукт (БВП) в еврозоната се ускори леко до 0.9% през трето тримесечие на 2024 г. спрямо предходното.

Очаква се годишната инфлация в еврозоната да се повиши до 2% през м. октомври 2024 г. спрямо 1.7% през м. септември, с основни компоненти - индексът на услугите, следван от този на храната, алкохола и тютюна.

Сезонно коригираната безработица в еврозоната (EA19) през м. септември остана без промяна при 6.3% спрямо предходния месец. За същия период, по данни на Евростат, безработните са 10.9 млн. души, което е с 13 хил. души повече спрямо м. август 2024 г.

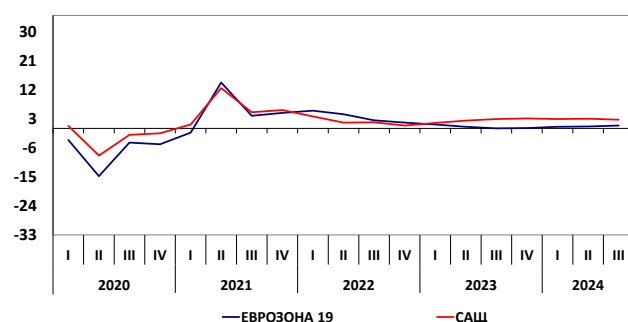
САЩ

Ръстът на БВП се забави от 3% през второ тримесечие на 2024 г. до 2.7% през трето.

Индексът на потребителските цени се повиши леко до 2.6% през м. октомври 2024 г. спрямо м. септември, с водещи индексите на храната, наемите и др.

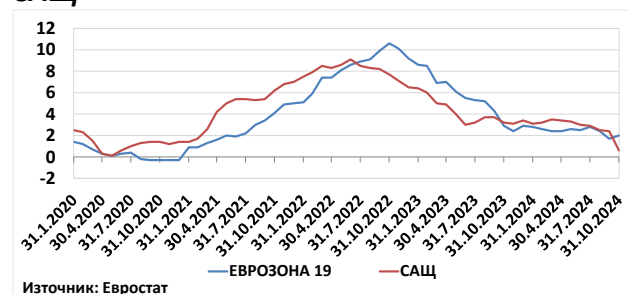
Равнището на безработицата остана без промяна на 4.1% през м. септември 2024 г. спрямо м. август. Броят на безработните бе 7 млн. души.

Графика 1. Реален БВП, % г/г; Еврозона(19), САЩ

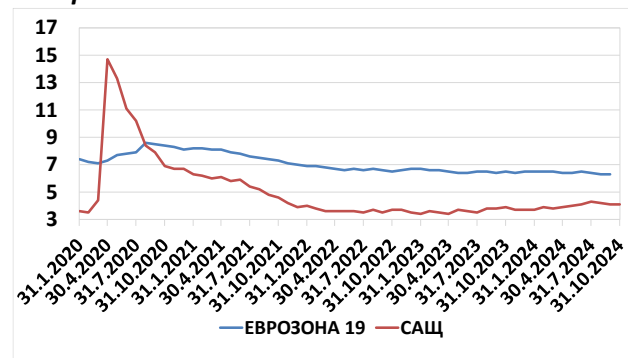
Източник: Евростат

Графика 2. Инфлация, % г/г; Еврозона (19), САЩ

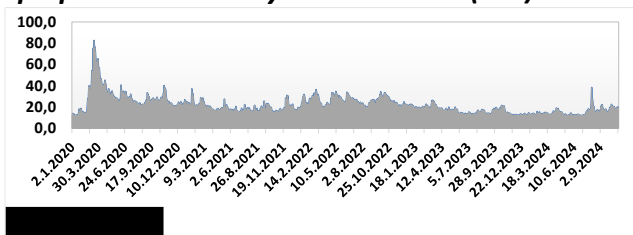
Източник: Евростат

Графика 3. Безработица, %; Еврозона (19), САЩ

В края на м. октомври 2024 г. Volatility Index Futures (VIX) - индекс, който показва пазарните очаквания за волатилността в близко бъдеще, се повиши с 21.6% спрямо предходния месец, до 20.4 пункта. От началото на годината индексът нарасна с 54.2%. Това се дължи на продължаващите геополитически конфликти по света.

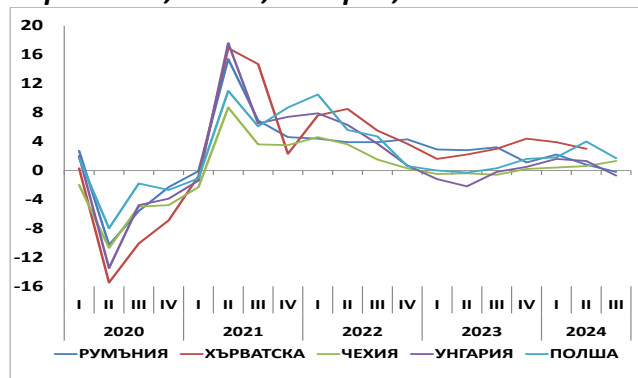
Графика 4. Volatility Index Futures (VIX) индекс

Централна и Източна Европа (ЦИЕ)

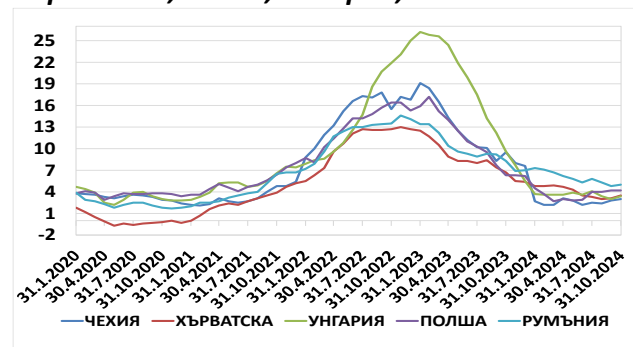
Анализирани са страните: Румъния, Хърватска, Чехия, Унгария и Полша, чието развитие на икономиките е съпоставимо с българската икономика.

Графика 5. Реален БВП, % г/г; Румъния, Хърватска, Чехия, Унгария, Полша

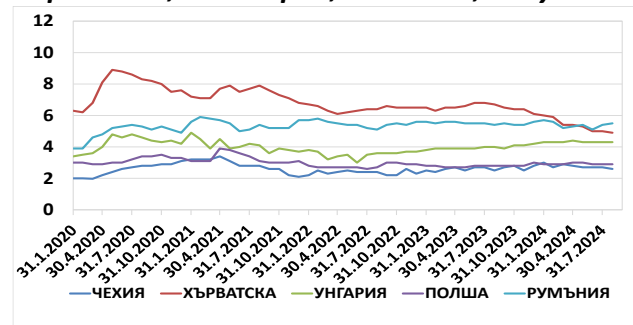

Ръстът на БВП на Румъния спадна до -0.2% през трето тримесечие на 2024 г. спрямо 0.8% през второ. БВП на Хърватска се понижи до 3% спрямо 3.9% през второ тримесечие. БВП на Чехия нарасна до 1.3% през трето тримесечие на 2024 г. спрямо 0.6% през второ тримесечие на 2024 г. Ръстът на БВП на Унгария намалю до -0.7% през трето тримесечие на 2024 г. спрямо 1.3% през предходното. БВП на Полша се забави до 1.7% спрямо 4% за същия период.

Графика 6. Инфлация, % г/г; Румъния, Хърватска, Чехия, Унгария, Полша

Графика 7. Безработица, %; Чехия, Хърватска, Унгария, Полша, Румъния

Чехия: Годишният темп на инфлацията се повиши леко до 3% през м. октомври 2024 г. спрямо 2.8% през м. септември. Сезонно коригираната безработица нарасна слабо до 2.8% през м. септември 2024 г. спрямо предходния месец.

В началото на м. октомври парламентът одобри повишаване на целта за дефицита за 2024 г., за да предостави около 1.2 млрд. евро помощ за последиците от наводненията. Правителството планира да добави близо 400 млн. евро за помощи към бюджета за 2025 г.

Хърватия: Годишният темп на инфлацията се повиши до 3.5% през м. октомври 2024 г. спрямо 3.1% през м. септември. Сезонно коригираната безработица се понижи минимално до 4.8% през м. септември спрямо предходния месец.

Унгария: Годишният темп на инфлацията се повиши до 3.4% през м. октомври 2024 г. спрямо 3% през м. септември. Безработицата се увеличи леко до 4.5% през м. септември спрямо предходния месец.

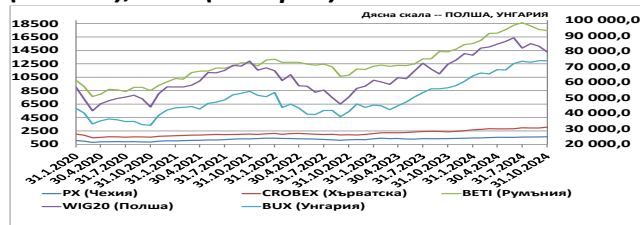
В края на м. октомври партията Фидес на президента Орбан се оказа на второ място в социологическите проучвания за първи път, откакто той дойде на власт през 2010 г., което повиши несигурността около изборите през 2026 г. Това може да се отрази негативно на настроението на инвеститорите и стабилността на фонирта.

Полша: Годишният темп на инфлацията остана стабилен при 4.2% през м. октомври 2024 г. спрямо предходния месец. Сезонно коригираната безработица през м. септември 2024 г. остана без промяна спрямо предходния месец, на 2.9%.

Правителството разкри планове да продаде до 15 млрд. евро в облигации в чуждестранна валута през 2025 г., подобно на тазгодишната продажба, в подкрепа на повисоки разходи за отбрана. Въпреки това властите може да се затруднят да осигурят достатъчно средства, тъй като настроението на инвеститорите се понижиха, заради активите на нововъзникващите пазари на фона на нарастващата геополитическа несигурност, а това понижи търсенето на деноминирани в злоти облигации.

Румъния: Годишният темп на инфлацията се понижи слабо до 5% през м. октомври 2024 г. спрямо предходния месец. Сезонно коригираната безработица остана без промяна на 5.5% през м. септември 2024 г. спрямо предходния месец.

Графика 8. Индекси – ЦИЕ, РХ (Прага), CROBEX (Хърватска), BETI (Румъния), WIG20 (Полша), BUX (Унгария)

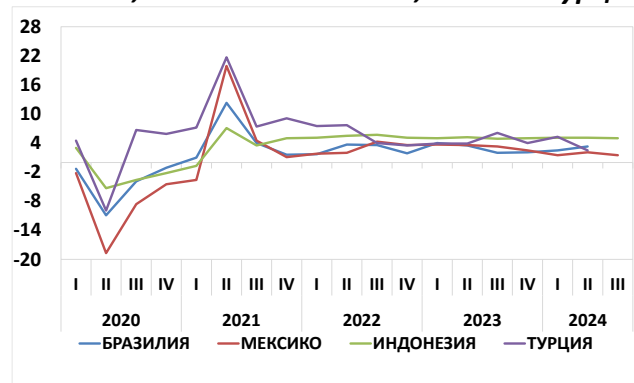
През м. октомври 2024 г. чешкият индекс на акции РХ се повиши с 1.7% спрямо м. септември, а полският индекс WIG20 спадна с -4.5%. Хърватският индекс CROBEX нарасна с

4.2%, докато унгарският индекс BUX остана без промяна за същия период. Румънският индекс BETI спадна с -1% през м. октомври 2024 г. спрямо предходния месец.

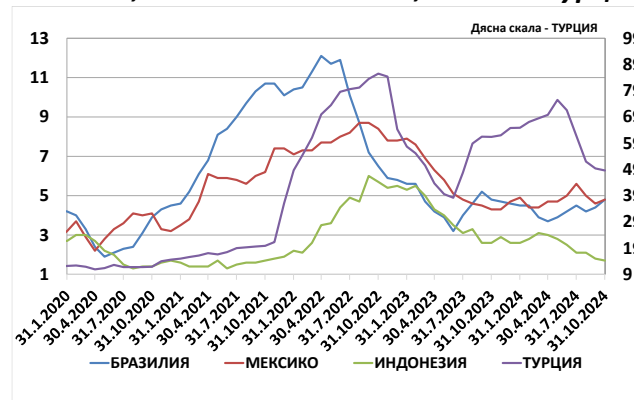
Други държави

Анализирани са страните: Турция (поради съседното ѝ географско местоположение), Бразилия, Мексико, Индонезия (предвид наличието на експозиции в ценни книжа на поднадзорни на КФН лица). Ръстът на БВП на Бразилия се ускори до 3.4% през второ тримесечие на 2024 г. спрямо 2.5% през предходното. БВП на Мексико се забави до 1.5% от 2.1% през трето тримесечие. Ръстът на БВП на Индонезия намалва минимално до 5% през трето тримесечие на 2024 г. спрямо предходното. БВП на Турция спадна до 2.5% от 5.3% през второ тримесечие.

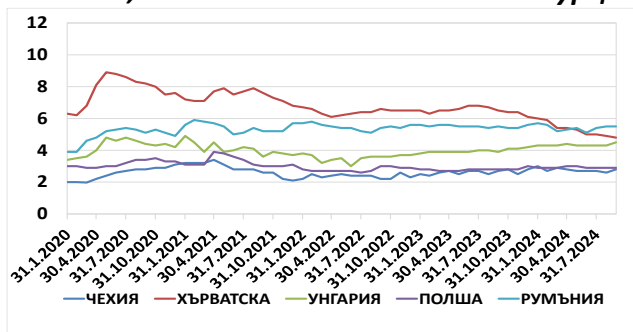
Графика 9. Реален БВП, % г/г; Бразилия, Мексико, Индонезия, Турция

Графика 10. Инфлация, % г/г; Бразилия, Мексико, Индонезия, Турция

Графика 11. Безработица, %; Бразилия, Мексико, Турция

Турция: Годишният темп на инфлацията се понижи до 48.6% през м. октомври 2024 г. спрямо 49.4% през м. септември. Сезонно коригираната безработица остана стабилна на 8.5% през м. септември 2024 г. спрямо предходния месец.

През м. октомври МВФ завърши своята консултация по член IV в страната. Фондът определи постепенния подход на страната към борбата с инфлацията като рискован и препоръча по-мощни и по-предварителни мерки за намаляване на бюджетния дефицит. Правителството представи своя бюджет за 2025 г. пред парламента, като понижи първоначалната си прогноза за фискалния дефицит от 4.9% от БВП до 3.1%.

Бразилия: Годишният темп на инфлацията нарасна до 4.8% през м. октомври 2024 г. спрямо 4.4% през м. септември. Сезонно коригираната безработица се понижи слабо до 6.4% през м. септември 2024 г. спрямо предходния месец.

На проведените общински избори съюзните на президента Лула политически партии се представиха слабо. Тези избирателни нагласи към действащата администрация са фактор за наблюдение преди президентските избори през 2026 г.

Мексико: Годишният темп на инфлацията се повиши слабо до 4.8% през м. октомври 2024 г. спрямо предходния месец. Сезонно коригираната безработица намаля минимално до 2.9% през м. септември 2024 г. спрямо предходния месец.

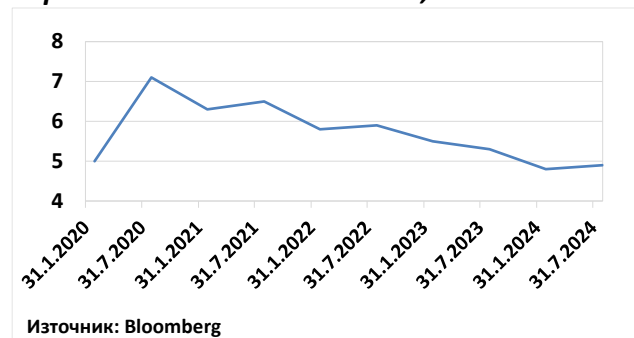
Управляващата партия MORENA продължава напред с плановете за Дирекция „Анализи, жалби и реструктуриране“

премахване на различни автономни правителствени агенции, както и със законопроект, който да попречи на Върховния съд да оспори конституционните промени. Тези ходове може да се отразят негативно върху бизнес средата и инвестициите.

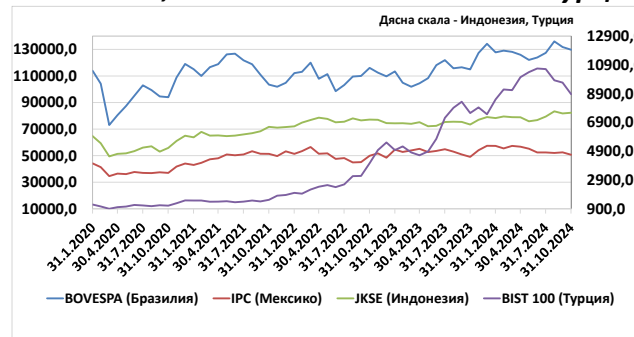
Индонезия: Годишният темп на инфлацията се понижи минимално до 1.7% през м. октомври 2024 г. спрямо предходния месец. Сезонно коригираната безработица спадна до 4.8% през м. февруари 2024 г. спрямо 5.3% през м. август 2023 г.

Намаляването на инфлацията подкрепи покупателната способност. Данните за PMI обаче сочат трайно влошаване в ключовия производствен сектор. Президентът Субианто обеща да увеличи разходите за социално подпомагане, което може да повиши перспективите за растеж, но да подкопае фискалната рамка.

Графика 11-1. Безработица, %, 6 месечен период на отчитане; Индонезия

Графика 12. Индекси - Бразилия, Мексико, Индонезия, Турция

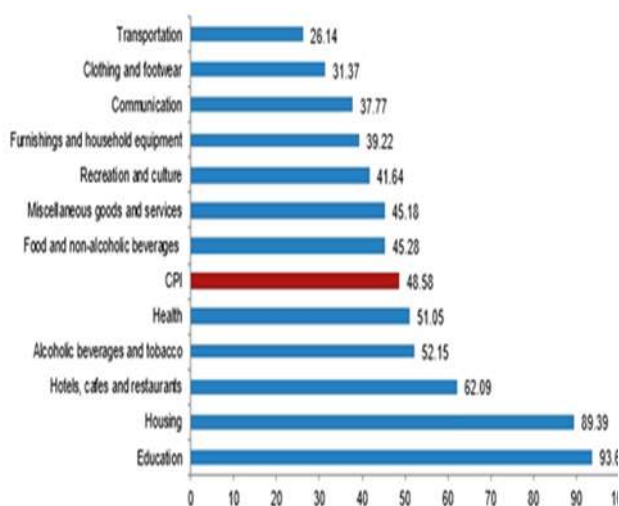

През м. октомври 2024 г. бразилският индекс за акции Bovespa се понижи с -1.6% спрямо м. септември, а мексиканският индекс IPS с -3.5%. Индонезийският индекс JKSE

нарасна с 0.6%, докато турският BIST100 спадна с -8.3% за същия период.

Годишният темп на инфлация в Турция забави ръста си до 48.6% през м. октомври 2024 г. спрямо 49.4% през м. септември.

Инфлация на основни групи стоки в Турция - м. октомври 2024 г., изменение спрямо предходната година (%)

Източник: Turkish statistical institute

Цените на храната и неалкохолните напитки забавиха ръста си до 43.7% през м. септември спрямо същия месец през 2023 г., а при транспорта - ръстът се забави до 26.6%.

Фактори с влияние на европейските финансови пазари

През м. октомври 2024 г. курсът на акциите на европейските пазари се понижи поради бавното икономическо възстановяване и несигурността от изхода на изборите в САЩ.

В средата на м. октомври ЕЦБ понижи основния лихвен процент с 0.25 пр.п., до 3.4%.

Израел – Ливан

Нарасна напрежението в Близкия Изток след като Израел започна сухопътна инвазия в Южен Ливан, която описа като "ограничени, локализирани и целенасочени" нападения срещу Хизбула. Според израелските отбранителни сили операцията е насочена срещу инфраструктурата на подкрепяната от

Дирекция „Анализи, жалби и реструктуриране“

Иран групировка, която според тях представлява „непосредствена заплаха за израелските общности в Северен Израел“.

В отговор Ислямска република Иран изстреля 200 ракети срещу Израел, като повечето от тях бяха прихванати от ракетния купол „Железен щит“. Израелският премиер Бенямин Нетаняху заяви: „Иран направи голяма грешка тази вечер и ще си плати за това“. Нарастват опасенията каква ще бъде реакцията на Израел, като вариантите варират от атака по военни съоръжения, до удари по петролни находища и ядрени съоръжения.

Местоположение на ракетните атаки в Израел

Източник: Npr.org

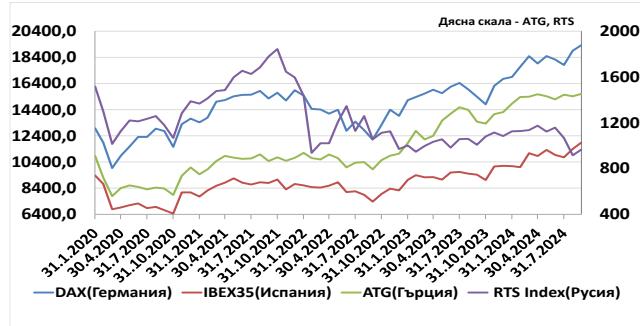
В края на м. октомври израелската армия нанесе удари по ирански военни цели. „В отговор на продължаващите месеци наред атаки на режима в Иран срещу държавата Израел, израелските сили за отбрана (ЦАХАЛ) нанасят прецизни удари по военни цели в Иран. Израел има правото и задължението да отговори на атаките от Техеран и неговите проксита, които включват ракетни удари, изстреляни от иранска територия“.

Финансови пазари

През м. октомври 2024 г., германският индекс DAX30 се понижи с -1.3% спрямо предходния месец. Испанският индекс IBEX35 намалю с -1.7%, а гръцкият ATG с -4.8% за същия период. През м. октомври руският борсов индекс Russia Trading System (RTS) спадна с -13.9% спрямо предходния месец.

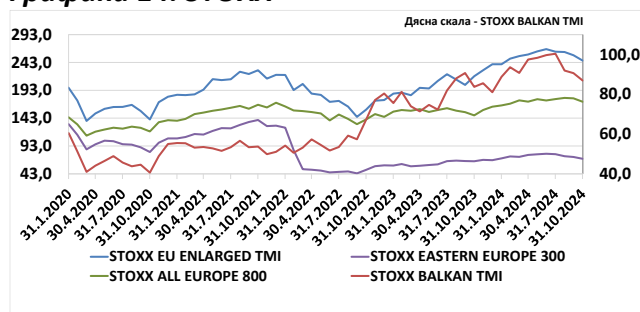
В края на м. октомври руската централна банка увеличи основния лихвен процент с 2 пр.п., до 21%.

Графика 13. DAX 30 (Германия), IBEX-35 (Испания), ATG (Гърция), RTS (Русия)

През м. октомври 2024 г., индексите на STOXX, проследяващи развитието на капиталовите пазари в Европа, се понижиха. Индексът STOXX EU Enlarged Total Market Index (TMI), отразяващ състоянието на капиталовите пазари само в страните-членки на ЕС (присъединени след 1.05.2004 г.), намаля с -3.7% през м. октомври спрямо предходния месец. Индексът STOXX Balkan TMI, който обхваща 95% от пазарната капитализация на емишите акции в Източна Европа, спадна с -4.1% за същия период. Индексът STOXX Eastern Europe 300, отразяващ динамиката в развиващите се държави в ЕС и Русия, се понижиха с -4.5% през м. октомври спрямо м. септември. Индексът STOXX All Europe 800, включващ най-големите компании в Източна и Западна Европа, намаля с -3.4% за същия период.

Графика 14. STOXX

Фактори с влияние на световните финансови пазари

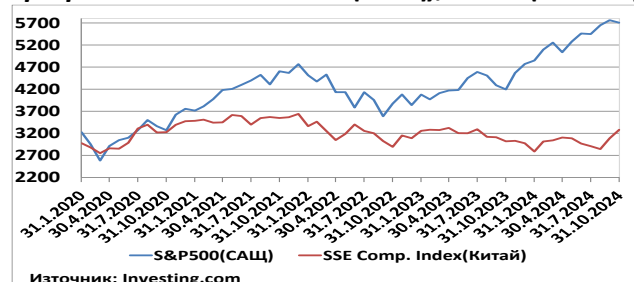
В края на м. октомври 2024 г., курсът на акциите на щатските пазари се понижиха след Дирекция „Анализи, жалби и реструктуриране“

разпродажби в технологичния сектор вследствие на данни за по-слаба от очакваната перспектива за растеж на Microsoft.

Финансови пазари

Индексът Standard & Poor's (S&P) 500 се понижи с -1% през м. октомври 2024 г. спрямо предходния месец, докато китайският индекс на Шанхайската фондова борса (SSE Composite) нарасна с 6.2% за същия период.

Графика 15. S&P 500 (САЩ), SSE (Китай)

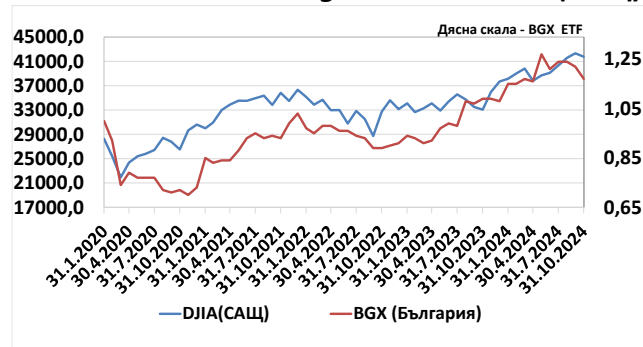
Борсово търгувани фондове

През м. октомври 2024 г. курсът на акциите на повечето азиатски пазари се понижиха след спад в оптимизма сред инвеститорите, че стимулите от страна на китайското правителство няма да са достатъчни за подкрепа на вътрешното търсене. Централната банка на Китай намали лихвени нива по депозитите.

В края на м. октомври 2024 г., Dow Jones Industrial Average (DJIA) се понижиха с -1.3% спрямо предходния месец.

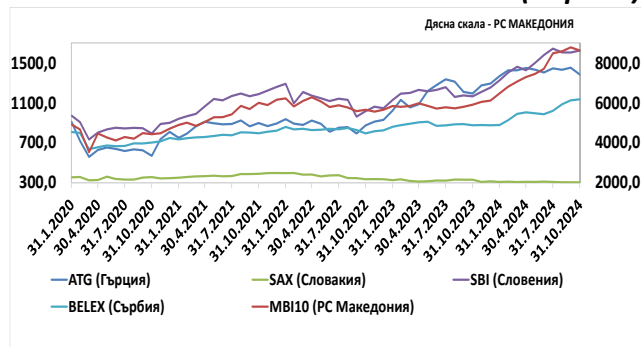
Expat Bulgaria SOFIX UCITS ETF (BGX) остана на ниво от 1.2 лв.

Графика 16. BGX (България), Dow Jones Industrial Average (САЩ)

Управляваните от Expat Asset Management фондове следват представянето на няколко индекса чрез пълното физическо репликиране. В края на м. октомври 2024 г. Expat Greece ASE UCITS ETF спадна с -4.8% спрямо м. септември. Expat Macedonia MBI10 UCITS ETF намалю с -1.8% за същия период. През м. октомври 2024 г. Expat Slovakia SAX UCITS ETF се понижи с -0.7% спрямо предходния месец. Expat Slovenia SBI UCITS ETF нарасна с 1% за същия период. През м. октомври 2024 г. Expat Serbia BELEX UCITS ETF се увеличи с 1% спрямо предходния месец.

Графика 17. ATG (Гърция), MBI10 (РС Македония), SAX (Словакия), SBI (Словения), BELEX (Сърбия)

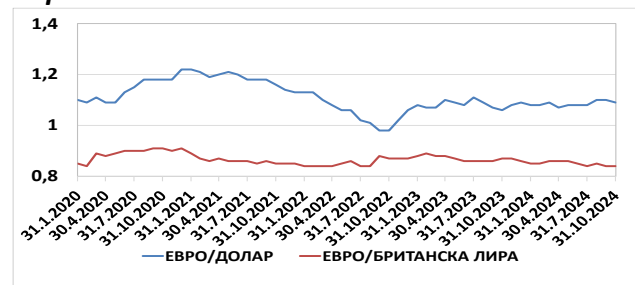

Деривати - базови активи

Валути

През м. октомври 2024 г. европейската валута се понижи спрямо щатския долар, като вероятна причина за това са по-високите лихвени нива в САЩ. В рамките на периода курсът евро/ щ. долар се движи в диапазона 1.078-1.107 щ. долара за евро, при средномесечна цена от 1.09 щ. долара за евро. За същия период британската лира (паунд) остана без промяна спрямо еврото. Курсът евро/ паунд се движи в диапазона 0.831-0.840 при средномесечна цена от 0.84 паунда за евро.

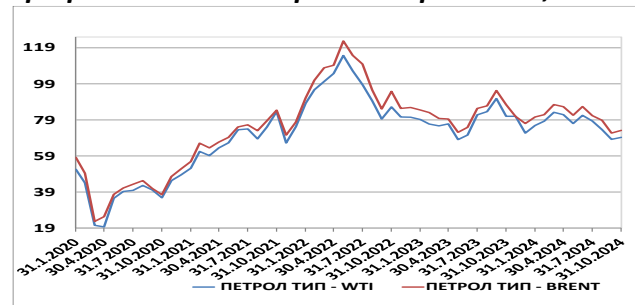
Графика 18. Евро/Долар; Евро/Британска лира

Суровини

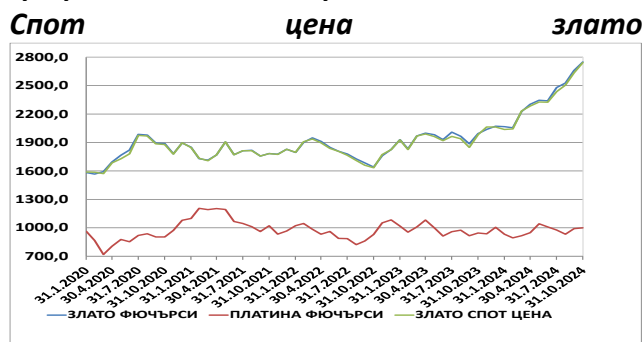
През м. октомври 2024 г. фючърсите на петрола се повишиха. В края на периода фючърсите на West Texas Intermediate (WTI) се повишиха до 69.3 щ. долара за барел, а фючърсите на Brent до 73.2 щ. долара за барел. Спрямо предходния месец фючърсите на WTI нараснаха с 1.6%, а фючърсите на Brent с 2.1%. Негативно се отрази бавното възстановяване на световната икономика.

Графика 19. Фючърси петрол WTI, Brent

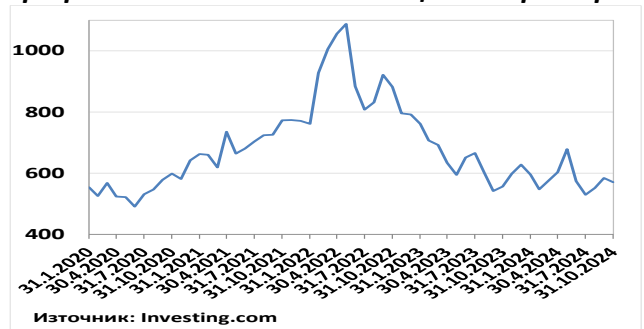
През м. октомври 2024 г. фючърсната цена на златото се повиши, като затвори на 2749.3 щ. долара за унция. Спрямо предходния месец цената на златото нарасна с 3.4%. Причини за ръста са намаляването на лихвите от страна на централните банки и геополитическото напрежение в различни точки по света. Фючърсната цена на платината се увеличи до 999.6 щ. долара за унция, при ръст от 0.9% за същия период. Спот цената на златото нарасна, като в края на м. октомври 2024 г. затвори на ниво от 2743.8 щ. долара за унция. Спрямо предходния месец, цената на златото нарасна с 4.2%.

Графика 20. Фючърси злато, платина.

През м. октомври 2024 г., фючърсната цена на пшеницата намалю с -2.3%, като затвори на 570.5 щ. долара за тон.

Графика 21. Пшеница фючърси

Източник: Investing.com

Кредитен рейтинг

Промяна по кредитния рейтинг на дадена страна отразява промяна в перспективата на агенцията за кредитен рейтинг Moody's за същата.

СТРАНА	КРЕДИТЕН РЕЙТИНГ	КОМЕНТАР
Румъния	Baa3 Stable	Без промяна
Бразилия	Ba1 Positive	Повишение на рейтинга
Индонезия	Baa2 Stable	Без промяна

Резултатите за кредитно въздействие (CIS) на Moody's Investors Service ESG (екологични, социални и управленски фактори) отразяват въздействието на съображенията за ESG върху рейтинга на емитента или негови трансакции. Резултатът се оценява по асиметрична петобална скала при която: 1 е положителна, 2 е от неутрална до ниска, 3 е умерено отрицателна, 4 е силно отрицателна и 5 е изключително силно отрицателна.

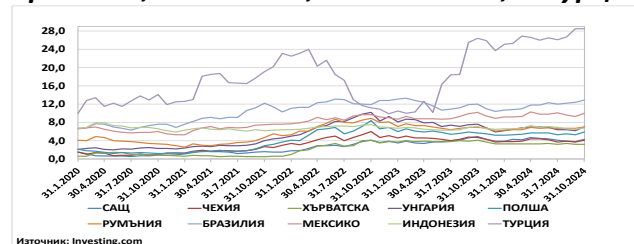
Резултати за кредитно въздействие (CIS) на Moody's Investors Service

СТРАНА	ESG РЕЙТИНГ
САЩ	CIS-2 Neutral to Low
Чехия	CIS-2 Neutral to Low
Унгария	CIS-3 Moderately Negative
Полша	CIS-2 Neutral to Low
Румъния	CIS-3 Moderately Negative
Хърватия	CIS-2 Neutral to Low
Турция	CIS-4 Highly Negative
Бразилия	CIS-3 Moderately Negative
Мексико	CIS-3 Moderately Negative
Индонезия	CIS-3 Moderately Negative

Източник: Moody's

С най-високи положителни оценки (CIS-2) са САЩ, Чехия, Полша и Хърватия. С най-ниска отрицателна оценка (CIS-4) е Турция. Разгледаните държавни ценни книжа (ДЦК) се приемат за показател, отразяващ способността на държавите да привличат заемни средства на база степента на развитие на икономиките им и в зависимост от кредитния им рейтинг.

Графика 22. 10 год. ДЦК: САЩ, Чехия, Хърватска, Унгария, Полша, Румъния, Бразилия, Мексико, Индонезия, Турция

Източник: Investing.com

През м. октомври 2024 г. лихвата по ДЦК на Мексико се повиши до 10% спрямо 9.3% през м. септември, а на Унгария нарасна до 7% от 6.2%. Промяната в доходността на мексиканските ДЦК е 7.5%, а на унгарските ДЦК е 12.9%.

§ Използвани са статистически данни, налични до 22.11.2024 г. включително. Източници: ЕЦБ, tradingeconomics.com, investing.com, Bloomberg и др.

* Липсват данни за БВП на Хърватска, Бразилия и Турция.